

**การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
รายวิชาชีพครู กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**
**The Development of Sufficiency Economy Instructional Model of the
Professional Teacher Course: A Case Study of Faculty of Education,
Silpakorn University**

มาเรียม นิลพันธุ์*

Maream Nillapun

ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย**

Siriwan Vanichwatanavorachai

ปริญา ยะวงศา***

Parinda Yawongsa

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรีที่เรียนรายวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาประถมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 38 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 210 การพัฒนาหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีพครู กรณีศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีชื่อว่า “MAREAM Model” ประกอบด้วย แนวคิดหลักการวัดผลประสงค์ และการจัดการเรียนรู้ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ 1) Motivation: M ขั้นการสร้างแรงจูงใจ 2) Awareness: A ขั้นการสร้างความรู้ความตระหนัก 3) Research: R ขั้นการจัดการเรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้า นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในเนื้อหาวิชาและการสอน 4) Enhancement and Integration: E ขั้นการส่งเสริมให้นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ และแผนจัดการเรียนรู้ 5) Assessment: A ขั้นการประเมินผล และ 6) Modification and Transmission: M ขั้นการปรับขยายผลและประยุกต์ใช้ นักศึกษากลุ่มทดลองมีรูปแบบการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแนวการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และ 3) ขั้นการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในขั้นนี้นักศึกษามีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชื่อว่า IIDDA ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้นกำหนดตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ (Identify the Instructional Indicator: II) 2) ขั้นออกแบบและพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ (Design and Develop the Instructional Strategy: DD) และ ขั้นที่ 3) ขั้นวัดและประเมินผล (Assess: A) ซึ่งทั้ง 3 ขั้นตอน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หลักนี้มี 6 ขั้นตอนย่อยที่นำสู่การสอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Enthusiasm) 2) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้สื่อวัสดุจริง (Introduction) 3) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติโดยครูแนะนำให้ความช่วยเหลือ (Sharing) 4) ชี้นำเสนอและแสดงความคิดเห็นโดยครูคอยให้ข้อมูลย้อนกลับ (Presenting and Feedback) 5) ขั้นประเมินผล (Assessment) และ 6) ขั้นสรุปผล (Conclusion) 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่านักศึกษา มีความสามารถในการจัดทำหน่วยและแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ในระดับดีมาก

Abstract

The main purposes of this research were to 1) develop a sufficiency economy instructional model and 2) study the result of sufficiency economy instructional model for undergraduate students. The sample was 38 undergraduate student teachers studying in a curriculum development course.

The research results found that:

1. Sufficiency economy instructional model of Professional Teacher course, the Faculty of Education, Silpakorn University called “MAREAM model” which consists of concepts, objectives and learning management. There were 6 steps ; 1) Motivation ; 2) Awareness ; 3) Research ; 4) Enhancement and Integration ; 5) Assessment and ; 6) Modification and Transmission.

This “MAREAM Model” enabled the students, in the Professional Teacher course to create unit plans and lesson plans and to apply them to students in primary schools following 3 steps: 1) study the sufficiency economy concepts and the learning management form ; 2) design unit plans and 3) manage the learning. During the third step, the students used the IIDDA learning management to; 1) indentify the instruction indicators,(II), 2) design as well as develop instructional strategies (DD) and 3) assessment (A). There were 6 steps in teaching: 1) enthusiasm ; 2) introduction ; 3) sharing ; 4) presenting and feedback ; 5) assessment and 6) conclusion.

2. The results showed that students that learned by the model could design sufficiency economy in unit plan and lesson plans and could manage sufficiency economy after learning at the high level.

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ทำให้โลกกลายเป็นโลกที่ไร้พรมแดนมีระบบเศรษฐกิจเสรี ซึ่งมีความร่วมมือและแข่งขันสูง มีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นเทคโนโลยีและความต้องการกำลัง

แรงงานที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนธุรกิจบริการที่แข่งขันกับเน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นสำคัญ แนวโน้มกระแสการเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมโลกด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลง

นี้มีส่วนทำให้เกิดวิกฤตในสังคมไทย โดยในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ไม่คิดช่วยเหลือสังคม วัฒนธรรมที่ดีงามแต่ดั้งเดิมถูกทำลาย มีการรับเอาวิถีการดำเนินชีวิตจากต่างประเทศมาโดยไม่ปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย เพราะถูกความเจริญของวัฒนธรรมตะวันตกแทรกเข้ามาในรูปแบบการบริโภคเงิน กลายเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต การเน้นสร้างความสำเร็จทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากร “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี แต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปรัชญาชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบ “ฉลาดรู้” เปรียบเสมือน การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนในการไปเผชิญปัญหาชีวิตสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเป็นฐานคิดที่สำคัญยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนหรือการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549: 15) ดังนั้น การศึกษาจะเป็นกระบวนการเชื่อมโยงแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2544: 20) การจัดการศึกษาให้กับบุคคลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่าง

เป็นระบบ การจัดการศึกษาจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยผู้เรียนในการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับบริการการจัดการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาที่รัฐมีความมุ่งหมายในการถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจทางวิชาการปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียน ตลอดจนความสามารถของแต่ละบุคคลให้เต็มตามศักยภาพ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำหนดวิสัยทัศน์ไว้คือ “สร้างสรรค์ ทนสมัย ไทยแท้” ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยคือ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์ จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ซึ่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูที่ดีสามารถสร้างสรรค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง เชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ พัฒนาเป็นองค์ความรู้ของตนเอง นอกเหนือจากความรู้และศาสตร์ทางด้านวิชาการแล้ว บทบาทของคณาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ปลูกฝังให้นักศึกษาที่จะออกไปเป็นครู มีกระบวนการคิด มีวิถีชีวิตในการดำรงตนให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย มีความเป็นไทย เพื่อมุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมในการเรียนการสอนในรายวิชาชีพครู เพื่อสร้างเงื่อนไขให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนให้เป็น “นักศึกษาอยู่อย่างพอเพียง” อันมีวิถีชีวิตสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เป้าหมายเพื่อให้ศึกษามีลักษณะ “นักศึกษาอยู่อย่างพอเพียง” และนักศึกษาสามารถส่งผ่านแนวคิดการอยู่อย่างพอเพียงนี้ สู่นักเรียนที่ตนเองสอนโดยผ่านเนื้อหาวิชา ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้

การสอนในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่อยู่อย่างพอเพียง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร ในระดับปริญญาตรีที่เป็นรายวิชาบังคับวิชาชีพครู โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยร่วมกับสภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและได้รับทุนสนับสนุนจากสภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ 2553

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรีที่เรียนรายวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาที่บูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 ประมวลการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)

2.2 แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้ที่

บูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.5 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษา

2.6 แบบสอบถามความคิดเห็นนักศึกษาที่มีต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.7 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.8 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.9 ประเด็นการสนทนากลุ่มของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้

ทั้งนี้เครื่องมือการวิจัย ทั้ง 9 ฉบับได้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Approach) (Creswell, 2007: 39) ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาประถมศึกษา จำนวน 38 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดและวิธีดำเนินการดังนี้

1. ขั้่นนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เรียนในรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นรายวิชาชีพรู

2. นักศึกษานำผลที่ได้จากการเรียนในรายวิชา ได้แก่ แผนหน่วยการเรียนรู้และแผนจัดการเรียนรู้ไปดำเนินการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

3. ผู้วิจัยประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาโดยการทดสอบ สัมภาษณ์ และสังเกต จากนักเรียนโดยการทดสอบ สอบถาม และสังเกตการปฏิบัติ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยการสนทนากลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

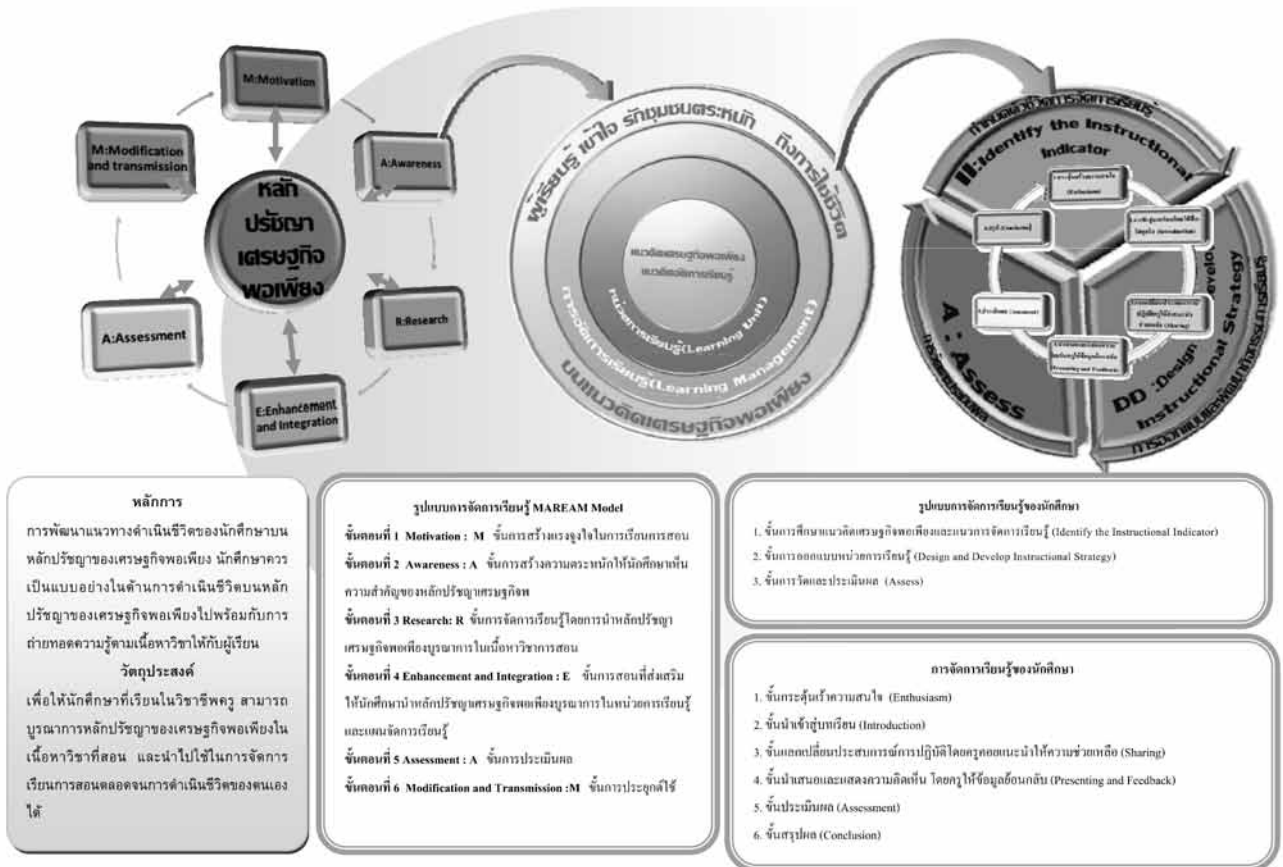
1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีพรู กรณีศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีชื่อว่า MAREAM Model ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ แนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ 1) Motivation: M ขั้่นการสร้างแรงจูงใจ 2) Awareness: A ขั้่นการสร้างตระหนักรู้ 3) Research: R ขั้่นการจัดการเรียนรู้โดยศึกษาค้นคว้านำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในเนื้อหาวิชาและการสอน 4) Enhancement and Integration: E ขั้่นการส่งเสริมให้นักศึกษานำหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ และแผนจัดการเรียนรู้ 5) Assessment: A ขั้่นการประเมินผล และ 6) Modification and Transmission: M ขั้่นการปรับขยายผลและประยุกต์ใช้

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง MAREAM Model ส่งผลให้นักศึกษาที่เรียนในรายวิชาชีพรูสามารถสร้างหน่วยและแผนจัดการเรียนรู้นำไปสู่การสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนโดยประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้่นการศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแนวการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้่นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และ 3) ขั้่นการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในขั้่นการจัดการเรียนรู้นักศึกษามีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชื่อว่า IIDDA ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้่นการกำหนดตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ (Identify the Instructional Indicator: II) 2) ขั้่นการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ (Design and Develop the Instructional Strategy: DD) และขั้่นที่ 3) การวัดและประเมินผล (Assess: A) ซึ่งทั้ง 3 ขั้นตอนหลักนี้มี 6 ขั้นตอนย่อยที่นำสู่การสอน คือ 1) ขั้่นกระตุ้นความสนใจ (Enthusiasm) 2) ขั้่นนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้สื่อวัสดุจริง (Introduction) 3) ขั้่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติโดยครูแนะนำให้ความช่วยเหลือ (Sharing) 4) ขั้่นนำเสนอและแสดงความคิดเห็นโดยครูคอยให้ข้อมูลย้อนกลับ (Presenting and Feedback) 5) ขั้่นประเมินผล (Assessment) และ 6) ขั้่นสรุปผล (Conclusion) โดยรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรายวิชาชีวพรุ กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า

2.1 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ๑ มีความสามารถในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก

2.2 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ สามารถเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก

2.3 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ๑ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2.4 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ๑ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

2.5 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ๑ มีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ หลังการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก

2.6 นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดในแผนจัดการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ทุกชั้นเรียนและทุกรายวิชา

2.7 นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพฤติกรรมที่แสดงออกบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดีเยี่ยม

2.8 นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.9 ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการสอนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกชั้นปี เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง อีกทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการในตัวชี้วัดได้ทุกกลุ่มสาระวิชา

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศรุ กรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรายวิชาชีวศรุ กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีชื่อว่า MAREAM Model ซึ่งผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความสอดคล้องกันในแต่ละองค์ประกอบ แสดงว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งจากการวิเคราะห์ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษารู้และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความตระหนักความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการบูรณาการในเนื้อหาวิชาที่สอน โดยให้นักศึกษาลงมือสร้างหน่วยการจัดการเรียนรู้ แผนจัดการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาวิชาที่สอน และนำไปใช้สอนจริงในโรงเรียน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาชีวศรุ คือ รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร ที่นักศึกษาครูต้องศึกษา และถือเป็นรายวิชาบังคับนั้น พบว่ามีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังนั้นการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อมกับการจัดเนื้อหาวิชาจึงสามารถกระทำไปพร้อมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเมธ งามกนก (2551) ที่พบว่า การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาวิชาโดยใช้ชุดการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกันได้

จากการที่นักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาวิชาที่สอนส่งผลให้นักศึกษาเกิดความตระหนักและเข้าใจถึงการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเข้าใจหลักการบูรณาการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแนวการจัดการเรียนรู้

2) ขั้นตอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และ 3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษา มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชื่อว่า IIDDA ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ (Identify the Instructional Indicator: II) 2) ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ (Design and Development Instructional Strategy: DD) และ ขั้นที่ 3) การวัดและประเมินผล (Assess: A) ซึ่งทั้ง 3 ขั้นตอนหลักนี้ มี 6 ขั้นตอนย่อยที่ นำสู่การสอน คือ 1) ขั้น กระตุ้นความสนใจ (Enthusiasm) 2) ขั้นนำเข้าสู่ บทเรียนโดยใช้สื่อวัสดุจริง (Introduction) 3) ขั้น แลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติโดยครูคอย แนะนำให้ความช่วยเหลือ (Sharing) 4) ขั้นนำเสนอ และแสดงความคิดเห็นโดยครูคอยให้ข้อมูลย้อนกลับ (Presenting and Feedback) 5) ขั้นประเมินผล (Assessment) และ 6) ขั้นสรุปผล (Conclusion)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีว คุรุ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นดังนี้

ด้านนักศึกษา พบว่า นักศึกษาสามารถเขียน หน่วยและแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปสอน นักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบที่พัฒนา ขึ้นมีระบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็น ขั้นตอน มุ่งเน้นที่จะสร้างความตระหนักรู้ให้กับ นักศึกษาถึงความสำคัญของการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไปพร้อมกับ เนื้อหาวิชาที่เรียนเป็นวิชา 462 201 การพัฒนา หลักสูตรมีการเน้นย้ำถึงการจัดการเรียนรู้ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของการ เรียนรู้แบบย้อนกลับ Backward Design ส่งผลให้ นักศึกษาสามารถเขียนหน่วยการจัดการเรียนรู้และ แผนจัดการเรียนรู้ได้ครบทุกองค์ประกอบ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ นาหนองตูม (2543) ที่พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบ สำคัญ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและ การเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ อีกทั้งยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพรรณดี พันธุวิชา (2553) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนมีความเข้าใจและการ เข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้นมาจากการจัด กิจกรรมที่ให้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมสอดคล้องกับ ความต้องการและอยู่ในความสนใจของผู้เรียน สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ด้านนักเรียน พบว่านักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการเรียนรู้ ตามตัวชี้วัดในแผนจัดการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ทุก ชั้นเรียนและทุกรายวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในรายวิชาชีว คุรุ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ส่งผลให้นักศึกษาได้ เรียนรู้โดยตรง ได้ปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดเป็นความ เข้าใจที่คงทน เมื่อได้ลงมือปฏิบัติการสอนนักเรียนใน โรงเรียนโดยการบูรณาการปรัชญาพอเพียงในเนื้อหา นักศึกษาจึงปฏิบัติการสอนได้เป็นอย่างดี สามารถ ออกแบบกิจกรรม สื่อการสอนที่น่าสนใจมีความ เหมาะสม และที่สำคัญอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นผลให้นักเรียนมีผลการ เรียนรู้ผ่านเกณฑ์ในทุกรายวิชาและนักเรียนที่ได้ เรียนรู้โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง มีพฤติกรรมที่แสดงออกบนฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาจัดให้กับ

นักเรียนเป็นการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนในการทำกิจกรรม และเนื้อหาที่นำมาใช้จัดการเรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนจึงส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าใจกิจกรรมและเนื้อหาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสื่อการสอนที่นักศึกษาจัดทำนั้นเป็นสื่อการสอนที่มาจากวัสดุเหลือใช้ ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจ และเรียนรู้ได้ง่าย และสื่อเป็นชิ้นงานที่นักเรียนชอบชอบ เช่น ตุ๊กตากระโดดร่ม กระปุกออมสิน ฯลฯ อันส่งผลให้นักเรียนนำหลักการนี้ไปใช้เช่นกัน

ด้านผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการสอนได้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกชั้นปี เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง อีกทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการในตัวชี้วัดได้ทุกกลุ่มสาระวิชาแนวคิดกลยุทธ์ หรือวิธีการในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกในเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอนในทุกโอกาสที่สามารถทำได้ และมีโครงการต่างๆ ของโรงเรียนที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ เช่น โครงการปลูกผัก เพาะเห็ด ทำปุ๋ย การคัดแยกขยะ ออมเงินวันละบาท เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้และซึมซับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำงาน รวมถึงครูได้ทำแบบอย่าง หลังจากการสอนโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

ผลจากการสนทนาร่วมกับครูผู้สอน พบว่ามีความต้องการให้นักศึกษาฝึกสอนบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าในเนื้อหาวิชา เพราะจะเป็นประโยชน์กับนักเรียนในการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ในส่วนของโรงเรียนและครูผู้สอนมีความตระหนักถึงความสำคัญและนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมของโรงเรียน และบูรณาการกับเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งผลจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการดังกล่าว นักเรียนมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันขยายผลสู่สมาชิกในครอบครัว และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานผลิตบัณฑิตสายครู ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครู เพื่อให้ส่งผลต่อความสามารถในการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมโดยควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของคณาจารย์ให้สามารถบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับนักศึกษาครู และควรประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนจริง
2. จากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวเคมีไปใช้พบว่า นักศึกษาจะเกิดความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีขึ้น หลังจากนำไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ดังนั้นการบูรณา

การหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวเคมี
อื่นๆ ควรให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงหรือทดลอง
กระทำด้วยตนเอง

3. การส่งเสริมให้นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา
ชีวเคมีปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
และนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้ในอนาคตนั้น
ควรใช้กับนักศึกษาครูที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง
หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการเขียน
แผนจัดการเรียนรู้ การบูรณาการ หรือผ่านการฝึก
ปฏิบัติการสอนมาบ้างแล้ว จะทำให้นักศึกษาพัฒนาวิธี
การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการได้มีประสิทธิภาพ
มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวเคมี
กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตเฉพาะใน

รายวิชาชีวเคมีเพียงรายวิชาเดียว ครั้งต่อไปอาจวิจัย
โดยมุ่งเน้นการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงในรายวิชาชีวเคมีอื่นๆ ไปพร้อมกันเพื่อให้การ
ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวเคมี
เกิดพร้อมกันทั้งระบบ

2. ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาครู เพื่อพัฒนานักศึกษาให้
สามารถบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในเนื้อหาวิชาที่สอน โดยมีการศึกษาผลหลังการ
ฝึกอบรมเพื่อดูความคงทนด้านการบูรณาการหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

3. คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรเสริม
สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนให้
กับครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในลักษณะของการประชุมสัมมนาหรือ
การทำวิจัยร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
(2549). **เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- พรณวดี พันธุวงศ์.(2554). การพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการสร้างเครือข่าย
เยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม. **วารสารสมาคมนักวิจัย**. 16(1) : 13-19.
- สุเมธ งามกนก. (2551). การเสริมสร้างค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถม
ศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์** : 19(3) :7-14.
- ประจักษ์ นาหนองตูม. (2543). การศึกษาการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริโรงเรียน
แกนนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกวิทย์ ฌ กลาง. (2544). **ภาพรวมภูมิปัญญาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้น.
- Creswell, J. W. and Plano Clark, V.L. (2007). **Design and conducting mixed method research**.
Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.